

Wass Albert: Zsoltár és trombitaszó

2014 szeptember 15. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Ültem a kertben és hallgattam a tavaszi csöndet. Vasárnap volt. Pihentek az ekék és boronák, a falu útján lassú mozgású emberek jártak.

Valami ünnepies békesség lebegett a dolgok fölött. Szinte tapintani lehetett, szagát érezni, mint régen, iskolás

koromban, mikor a vasárnapoknak levendula és ódon templomszaguk volt.

A vasárnapi nyugalom, a jól végzett heti munka nyugalma érzett a csöndben, mely a falu fölött s a kert fölött azon a délelőtti szétterpeszkedve lebegett, mint valami nagy, láthatatlan, tiszta felhő. Az ilyen tavaszi csönd a legcsodálatosabb valami. Egységes és tömör, mint maga a természet ébredés és követelés rendje. De ugyanakkor valósággal mozaikszöveg: ezer, meg ezer apró hangból és színből tevődik, mozdulatból és mozdulatlanságból, az ember el se hinné, mennyi minden van együtt egy ilyen tavaszi csöndben.

Wass Albert

A délelőtti napfényben fürdő kert élénkzöld hallgatásán, mint apró kis kék selyemszalagok lebegtek csokorra kötve a rigók könnyű fűtjei. A fülemüle szava széles tarka szivárványt húzott keresztül ezen a csöndön s a vadgalambok bűgásai, mint apró lila tollak díszítették, akárcsak bokrok tövét az ibolyák. Valahol bégetett egy bárány s egy kakas kukorékkolt s ez a két hang is könnyű volt, úszott és lebegett a békesség fölött.

Ilyen volt az a csönd, amelyikben ültem a kerti padon, vasárnap. Istentisztelet ideje volt. Házunkba már begyűltek a falu magyarjai, topogva helyezkedtek el az ebédlőszobában. A hegyen át megérkezett gyalogszerrel a tiszteletes úr is, mint hosszú esztendő óta mindig.

A rigófűtő cifrázta kerti csöndben, ültem mozdulatlanul. Lent a falu alatti rétről, ahol a levették gyakorlatoztak, szaggatott trombitaszó szaladt föl vidám lábakon s úgy nyílt ki a vasárnapi falu fölött, mint valami játékos színű piros virág. Szinte táncoltak a hangok a kert fái közt, hetykén, legényesen. Aztán egyszerre csak meghallottam a zsoltárt, ahogy házunk nyitott ablakán kihullt s szétomlott a tavaszi napsütésben.

„Te benned bíztunk eleit?l fogva...”

Szempillantás alatt összekeveredett a két hang a csönd nagy kék burája alatt, a zsoldár hangja, meg a trombitaszó. Különös keveredés volt, szinte zavartan hallgattam s egyszerre régi képek árnyéka vetődött az emlékezetemre. Igen, abban a pillanatban történt, mikor a zsoldár és a trombita hangjai összekeveredtek a fülemben. A hangok egyszerre mélységet nyitottak valahol és ebből a mélységből tisztán és világosan kibomlott a múltak képe és a múltakon keresztül szivárványosan átívelt az életünk is.

Zsoldár és trombitaszó. Ez a két hang kísérté életünket végig, ameddig csak emlékezetem látott s azon túl is, ahogy tudásom a múltakat ismerte. Mindig csak ez a kettő: zsoldár és trombitaszó. Néha csak az egyik, néha csak a másik s olykor, nagyszerű, vagy borzongató pillanatokban, együtt a kettő.

Ahogy ott a kerti padon ültem a két hang között s a nagy tavaszi csöndben: láttam magunkat, régi gyermekeket, ugyanabban a kertben, egy régi napon. A falun huszárok mentek ár, pompás lovakon, szólott a trombitájuk s mi, gyerekek nagyra tárt szemekkel csodáltuk őket. Csillogó kardját kötette apám is, pengett sarkantyúja a lépcső kövén, s a nagyszobában kis csoport magyar – vénasszonyok, vénemberek – lehajtott fejjel keresték az Istent, aki egyedül tudhatta a jövőt. Nagyapám és nagyanyám is ott ültek közöttük könnyes szemmel, s míg mi a huszárokat csodáltuk: k apám harcos útját ajánlották Isten figyelmébe, aki indult a hazát védeni. Reszketve és öregesen, tört hangokkal döcögött a zsoldár odabent s kint elnyelte hangját a nóta és a trombitaszó, mint ahogy a fegyverek józanító hideg csillogását is elfődte a sok-sok tavaszi virág.

Dehogya figyeltünk mi a zsoldárra akkor. A huszárokra meresztettük szemünket, apámban gyönyörködünk, aki olyan volt közöttünk, mint a meséből kilépő királyfi, ahogy indul a hétfejű sárkány ellen virág és trombitaszó között. A mese elment, sokáig híre sem volt. Aztán hirtelen nagyon csúnya, ismeretlen mesévé változott, soha olyant nem hallottam addig. Nem a királyfiak győztek, hanem a sárkányok.

A nagyszobában megint szólott a zsoldár. Úgy látom ott magunkat, mintha ma lett volna. Tél volt, ködös, didergető, embertelen és félelmetes tél. Ültünk a székeken, most már nagyon sokan. Most már alig fértünk. Most már mi is ott ültünk s azok is, akik akkor velünk együtt fegyvert és virágot csodáltak, énekeltek és irigykedő szemmel mesét álmodtak a huszárlovak lábai elé. Mind ottan voltunk, falubeli magyarok, azon a napon. Pedig még csak vasárnap sem volt az a nap.

És szólott a zsoldár. De úgy szólott, hogy mindenki sírt bele, „Perelj Uram perleimmel...” – zokogták kétségbeesett vívódással a szavak és kint a falu útján akkor is katonák meneteltek s a zárt ablakokat megremegtette olykor a trombitaszó. Csakhogy ez a trombitaszó nyers volt és idegen s a katonák, akik a szavára vég nélkül jöttek: lomposak, idegenek és gorombák voltak, letépték falunkról a békét, a nyugalmat, a rendet és betaposták a téli út hideg sarába.

Attól kezdve csak a zsoldár maradt nekünk, a trombitaszó másoknak jutott. Nekünk nem zengett, csak kiabált, durván és hetykén, barbár kegyetlenséggel. Hanem a zsoldárt nem lehetett elpusztítani. Ott a kerti padon ülve tisztán és világosan láttam, olyan tisztán, mint még sohasem, a zsoldárt, ahogy, mint egy nagy láthatatlan kötél, összefűzött bennünket eltéphetetlenül. És rikkoltozhatott a trombitaszó és kurjantozhattak idegen énekek, a zsoldár megnőtt és felülemelkedett három falun és embereken és akkora nagy hatalmasság volt, hogy ma is emlékszem, amikor ezt énekeltem: „Erős várunk nekünk az Isten és fegyverünk ellenség ellen...” – valóban úgy éreztem, mintha fegyver volna a kezemben. A zsoldár már nem is magunknak szólott akkor, nem is az Istennek talán. Magyarul szólott és mindazoknak, akik ellenségeink voltak abban az időben. Azokban a komisz, vad esztendőben, melynek emlékezetétől még ott, a vasárnapi békességtől csendes kertben is, összeszorultak a fogaim s a kezem ököllé merevedett, anélkül, hogy észrevettem volna.

Ültem, s nehéz esztendőnk fekete szekerei dörömböltek át a lelkeimen. Ad-e az élet valaha is kárpótlást azokért az esztendőért? Amiket akkor elvesztettem, fiatalságban, szabadságban, abban, hogy a fejemet fölemelni sem bírtam, ad-e valamit az élet azért a sok csúnya látásért, amit a szemem akkor magába szívott, azért a sok undorért és fürtelemért, ami a lelkeimet akkor békétlenné mázolta?

A csönd hallgatott a kert fái közt. Hallgatott a falu is, nem tudott felelni.

Abban a percben a bokrok közül elpattant vidám kacagással a fiam. Odahívtam magamhoz. Megfogtam a kezét s egy darabig nem szólottam semmit. A gyermek megérezte valamit abból, ami a lelkeimen volt. Mintha hűvös lehelet érte volna, arcáról lehervad a kacagás. Egészen komolyan állott mellettem.

– Hallod? – kérdeztem hirtelen.

A rigódallal cifrázott csenden keresztül újra és egészen tisztán hallatszott a házból kiömlő zsoldár szava s ugyanabban a pillanatban lent a leventék trombitája felelt rá.

– Melyiket szereted jobban?

A gyermek figyelte az összefonódott hangokat. Aztán csillanó szemmel, hirtelen felelt.

– A trombitát!

– S miért a trombitát? – faggattam tovább.

A gyermek elakadt, gondolkodott. Kis arca nagyon komoly volt abban a percben, szinte idegen.

– Mert – mondotta lassan – a trombita olyan, hogy mindig menni kell, és elre nézni, ha hallja az ember... és ez szép, menni, és elre nézni, mint a katonák.

Abban a pillanatban világosan és tisztán megéreztem, hogy a gyermek eltalálta a helyes szavakat. Igen, a trombita olyan, hogy el?re viszi azt, akihez szól. El?re, jó sorsba, vagy rossz sorsba, de mindig el?re és mindig fölemelt fejjel, büszkén, hetykén, kicsit dacosan és nagyon sok lelkesedéssel. És ez a szép benne éppen. Menni tanítja az embert, sárkányöl? királyi-kedvvel, valami lelkes, szép örömmel, ami maga az élet értelme.

És egyszerre tisztán láttam a trombitaszót, és tisztán láttam a zsoltárt és a magunk életét a kett? között. A trombitaszót, amelyik el?re visz és a zsoltárt, amelyik helyben áll. Szelíd er?vel, de rettenetesen nagy er?vel áll helyben a zsoltár, s aki beléje kapaszkodik, azt semmiféle vihar kimozdítani nem képes onnan.

S egyszer megértettem azt is, hogy miért volt minden úgy, ahogyan volt. Mert csak a trombitaszóra ügyeltünk azon a régi-régi gyermekkori napon, mi és apáink is. Csak néhány reszket?szájú öreg menekült a zsoltárhoz akkor, akik már közel állottak az elmúláshoz és az Istenhez s így megérezték a jövend? kénköves szagát, amit el?lünk eltakart a csillogó lelkesedés. El?ször csak a trombitaszó volt, ami betöltötte világunkat... azután csak a zsoltár maradt. Semmi egyéb.

Egyszerre azt is megértettem, hogy miért szép az, ha egyszerre hallja az ember mind a kett?t. Mert mind a kett? kell ahhoz, hogy nemzet és ember nemzethez és emberhez méltó életet tudjon élni ezen a világon. El?re menni és megmaradni a zsoltár szavával: ez az ember és a nemzet legnagyobb törvénye.

S egyszerre, ott, a kerti padon, három év után megértettem magát a fölszabadulást is; a zsoltár mellett csak nép voltunk. A trombitaszó által lettünk nemzeté megint. Ahogy erre gondoltam, tisztán és világosan láttam magunkat azon az emlékezetes augusztusi napon, dübörg? szívvel és föllobogózott lélekkel a nagyszobában állani és könnyt?l csillogó szemekkel énekelni a zsoltárt, amely így hangzott akkor: „Isten áldd meg a magyart...” – és kint idegen trombitaszó mellett, mint vert hadsereg menetelt el falunkból huszonkét esztend? kínja és szenvedése és a fülünkben halkán fölriadt a régi huszártrombita.

Igen, és hirtelen azt is megértettem, hogy ez a története az egésznek.

Állottunk mozdulatlanul a zsoltár szavaiba kapaszkodva, hosszú, nyomott esztend?kön át. Míg év évre szállt el a fejünk fölött. Szelíden és gyöngé-védtelenül, de a szelíd védtelenség emberfeletti erejével álltunk a helyünkön, míg az idegen trombitaszó jött, belerikoltott zsoltárainkba és aztán elvonult megint. Mi pedig álltunk a zsoltár árnyéka alatt... és magyarok maradtunk.

Ennyi volt az egész.

Ma pedig folytatjuk a nemzetek útját, régi trombitaszóval a fülünkben, ahol apáink abbahagyták.

Az Ország, 1943. július 10.

Wass Albert

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu]]>

Ajánló